

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Τρίτη 4 Ιανουαρίου 2022

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α.¹ Σύμφωνα με το Κείμενο Ι ο εθνικισμός πριν τον 20^ο αιώνα, υποκινούμενος από ρατσιστικά ιδεολογήματα εξέφραζε πλέον τη διάκριση με βάση την εθνική, γενετική και πολιτισμική ταυτότητα, απαξιώνοντας τους δημοκρατικούς θεσμούς και περιορίζοντας τις πολιτικές ελευθερίες του πολίτη. Ειδικότερα, ο φυλετικός, με σταθερά κριτήρια, προσδιορισμός του έθνους, υποκινούμενος από πολιτικούς, ιστορικούς και επιστήμονες οδήγησε στον αποκλεισμό των μειονοτήτων με αποκορύφωμα το φασισμό και τον πόλεμο. (64 λέξεις)

B1. α)²

1. Λάθος
2. Σωστό
3. Σωστό
4. Λάθος
5. Λάθος

¹ 1 Η διατύπωση της άσκησης ακολουθεί το πρότυπο του ΙΕΠ, όπως έχει δοθεί σε όλες τις οδηγίες (Νοέμβριος '19, Ιανουάριος και Οκτώβριος '20)

² Η εκφώνηση του θέματος ακολουθεί τις συμπληρωματικές οδηγίες/ Άσκηση B1 στο 2ο Ενδεικτικό Κριτήριο Αξιολόγησης για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου του ΙΕΠ, Νοέμβριος 2020.

B1. β)³

Ο σκοπός για τον οποίο γράφτηκε το κείμενο Ι είναι για να ενημερώσει και να πληροφορήσει για τις έννοιες του πατριωτισμού και του εθνικισμού και να αναδείξει τις διαφορές ανάμεσά τους. Ως ερμηνευτικό άρθρο που είναι, εκφράζει απόψεις μέσα από την αντιπαράθεση του εννοιολογικού περιεχομένου του εθνικισμού στην προγενέστερη και σύγχρονη μορφή του, ώστε να προσελκύσει την προσοχή του αναγνώστη.

Μάλιστα, ο επικαιρικός του χαρακτήρας διαφαίνεται από την παράθεση της απάντησης του Ευρωκοινοβουλίου στον Όρμπαν.

Τέλος, παρατηρείται υψηλός βαθμός βεβαιότητας καθώς κυριαρχεί το γ' ενικό πρόσωπο, η οριστική έγκλιση, η αναφορική λειτουργία της γλώσσας (Πρόκειται για ιδεολογία που προέρχεται από τον ευρωπαϊκό Διαφωτισμό και διαδόθηκε ως επαναστατική πρακτική με τη Γαλλική Επανάσταση) και το ειδικό λεξιλόγιο (δημοκρατικό εθνικισμό, φιλοπατρία, ξενοφοβικός εθνικισμός).

B2. α)⁴

- i) Στο απόσπασμα χρησιμοποιείται το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο. Χαρακτηριστικά σημεία του αποσπάσματος:

«Να υποστηρίζεις και να σέβεσαι τους νόμους του κράτους»: Η χρήση του β' ενικού προσώπου από τον συντάκτη ενισχύει την αμεσότητα, την ζωντάνια και τη παραστατικότητα του αποσπάσματος, καθιστώντας το ύφος οικείο και δίνοντας την αίσθηση του διαλόγου με διδακτική πρόθεση, εφόσον απευθύνεται στους αναγνώστες και προτρέπει προς την «καθώς πρέπει» πατριωτική στάση.

Η υποτακτική χρησιμοποιείται με προτρεπτικό και διδακτικό ύφος. Στα δοθέντα παραδείγματα εκφράζεται:

- «Να μάχεσαι υπέρ της συνολικής καλυτέρευσης και ενδυνάμωσης της χώρας»: προτροπή, παρακίνηση και συμβουλή από μέρους του πομπού (απόγονος της Μπουμπουλίνας), ώστε να αγωνιζόμαστε για να ορθοποδήσει η χώρα μας.

³ Η εκφώνηση του θέματος ακολουθεί τις συμπληρωματικές οδηγίες/ Άσκηση B2 στο 4ο Ενδεικτικό Κριτήριο Αξιολόγησης για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία Γ' τάξης Γενικού Λυκείου του ΙΕΠ, Νοέμβριος 2020.

⁴ Η εκφώνηση του θέματος ακολουθεί τις συμπληρωματικές οδηγίες/ Άσκηση B2 στο 3ο Ενδεικτικό Κριτήριο Αξιολόγησης για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία Γ' τάξης Γενικού Λυκείου του ΙΕΠ, Νοέμβριος 2020.

• «Να αντιμάχεσαι τον εθνικισμό και τον διχασμό», προτροπή από μέρους του πομπού να αντιμετωπίσουν οι άνθρωποι οποιοδήποτε φανατισμό μπορεί να συνδέεται με την αγάπη για την πατρίδα.

ii) «Ο Παύλος Δεμερτζής – Μπούμπουλης δήλωσε ότι ο Πατριωτισμός σήμερα είναι να μάχεται κανείς υπέρ της συνολικής καλύτερευσης της χώρας, να αντιμάχεται τον εθνικισμό και τον διχασμό, να υποστηρίζει και να σέβεται τους νόμους του κράτους, προάγοντας ταυτόχρονα την έννοια της Δημοκρατίας και του Κράτους Δικαίου».

Το ύφος γίνεται πιο απρόσωπο, αντικειμενικό και ουδέτερο, σοβαρό και σύνθετο. Επίσης, ο λόγος καθίσταται πυκνός, γοργός κι περιεκτικός στα νοήματα αποκτώντας έτσι πληροφοριακό χαρακτήρα. Τονίζονται έτσι, οι υποχρεώσεις που καλείται να αναλάβουμε στο πλαίσιο της εκδήλωσης του Πατριωτισμού.

B2. β)⁵

Προκειμένου το νοηματικό περιεχόμενο του αποσπάσματος να αποδοθεί με πιο **επίσημο** και **απρόσωπο** τρόπο θα πρέπει να αξιοποιηθεί το γ' ρηματικό πρόσωπο, καθώς προσδίδει αντικειμενικότητα και ουδετερότητα, η ονοματοποίηση και η παθητική σύνταξη, καθώς προσδίδουν σοβαρότητα, τυπικότητα και επιστημότητα, ενώ το λεξιλόγιο θα πρέπει να γίνει πιο λόγιο και δόκιμο.

Μετατροπή: «Αν διατηρήσουν οι Έλληνες τέτοια στάση στη ζωή τους, (εναλλακτικά, «Με τη διατήρηση τέτοιας στάσης στη ζωή των Ελλήνων...») θα διαμορφωθεί ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά και η Ελλάδα θα καταστεί σπουδαίο μέλος της μεγάλης Ανθρώπινης Οικογένειας».

B3.⁶

i) Προκειμένου ο συντάκτης του κειμένου να ενισχύσει την αξιοπιστία του κάνει **επίκληση στην αυθεντία με αναφορά αρχικά στο θεσμό του**

⁵ Η εκφώνηση του θέματος ακολουθεί τις ενδεικτικές εκφωνήσεις για το δεύτερο θέμα, οδηγίες του ΙΕΠ, Οκτώβριος 2020.

⁶ Η εκφώνηση του θέματος ακολουθεί τις ενδεικτικές εκφωνήσεις για το δεύτερο θέμα, οδηγίες του ΙΕΠ, Οκτώβριος 2020.

Ευρωκοινοβουλίου («Ναι, απαντά εμμέσως το Ευρωκοινοβούλιο στον Όρμπαν.») και στη θέση που διατύπωσε ο Γιούνκερ («Αυτή τη διάκριση υπογράμμισε και ο Γιούνκερ ζητώντας «να απορρίψουμε τον υπερβολικό εθνικισμό και να πούμε "ναι" στον πεφωτισμένο πατριωτισμό που έχει και την εθνική και την ευρωπαϊκή διάσταση.») Παράλληλα, η χρήση γ' προσώπου και οριστικής έγκλισης («υπογράμμισε, εκφράζει, έχει ανάγκη») λειτουργούν προς την ίδια κατεύθυνση.

- ii) **Πετυχαίνει** απόλυτα τον σκοπό του, εφόσον επικαλείται ένα αναγνωρισμένο θεσμό, το Ευρωκοινοβούλιο αλλά και ένα πρόσωπο αδιαφιλονίκητου κύρους, το οποίο είναι αυθεντία στον τομέα του (οικονομικά και πολιτική), καθώς ο Ζαν Κλοντ Γιούνκερ ήταν πρώην πρόεδρος του Eurogroup από το 2005 έως το 2013, ενώ διετέλεσε και Υπουργός Οικονομικών στη χώρα του. Η αξιοποίηση της αυθεντίας συνδέεται άρρηκτα με το ερώτημα που τίθεται στην παράγραφο, όσον αφορά τη δυνατότητα ανάσχεσης των μισαλλόδοξων εθνικισμών μέσα από τον υγιή πατριωτισμό. Επιπρόσθετα, το γ' πρόσωπο και η οριστική έγκλιση προσδίδουν αντικειμενικότητα, αμεροληψία, ουδετερότητα, αφού οι επισημάνσεις του πομπού φαίνονται αναμφισβήτητες και γενικώς αποδεκτές. Τέλος, η χρήση της αναφορικής λειτουργίας της γλώσσας τονίζει τον πληροφοριακό χαρακτήρα του αποσπάσματος και προσφέρει αξιοπιστία.

Γ.⁷

Κατά τη γνώμη μου στο ποίημα τίθεται η σημασία της πατρίδας για τον άνθρωπο, καθώς αυτή νοσηματοδοτεί την ύπαρξή του μέσα από τα καθημερινά του βιώματα και γι' αυτό και είναι αναγκαίος ο αγώνας για την ανεξαρτησία της. Αρχικά, με τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου (έχουμε, μας) αποτυπώνεται η κοινή αίσθηση του «ανήκειν» σε ένα χώρο ζωτικής σημασίας για τους αγωνιστές, ενώ ακολουθεί η ανάλυση της αξίας της πατρίδας με τη χρήση άνω - κάτω τελείας, επιλογή αποδεκτή σε μοντέρνο ποίημα. Μέσα από το κυρίαρχο ασύνδετο σχήμα (το δισταγμό του Απρίλη, ... το ξεκίνημα του έρωτα,) τονίζονται τα απλά καθημερινά πράγματα που όμως αποτελούν διακύβευμα στην κατεχόμενη πατρίδα. «Η μυρωδιά του ψωμιού την αυγή» είναι μια οσφρητική εικόνα που συνοδεύεται από μια πιο έντονη συναισθηματικά, οπτική, «τη ματιά της γυναίκας στους άντρες» και αποτυπώνουν τις μικρές απολαύσεις της ζωής. Τέλος, η πατρίδα είναι ταυτόσημη της ανδρείας και της ανυποχώρητης μαχητικότητας των ανθρώπων της, που «δίνουν το χειροκρότημά τους για κείνους που χαμογελούν στο θάνατο» όπως αποτυπώνεται με το μεταφορικό λόγο.

⁷ Η απάντηση είναι ενδεικτική και δίνεται για αξιοποίηση στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης. Οι μαθητές κλήθηκαν να εντάξουν στο ερμηνευτικό τους σχόλιο τουλάχιστον τρεις κειμενικούς δείκτες.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Nλ3Γ(α)**

Θεωρώ πως διαχρονικά, η διατήρηση του τρόπου ζωής σε μια χώρα αποτελεί και το κίνητρο για το διαρκή αγώνα για την ελευθερία. Όπως το 1821, καλούμαστε και σήμερα να επαγρυπνούμε, πάντα στο πλαίσιο των δημοκρατικών κανόνων, ώστε να μη χάσουμε ό,τι χτίστηκε με κόπο και αίμα σε δυο αιώνες.

(217 λέξεις)

Δ. 8,⁹

Αγαπητό ακροατήριο,

(εναλλακτικά, Κυρίες και κύριοι καθηγητές, Αγαπητοί συμμαθητές και συμμαθήτριες,)

Αισθάνομαι ιδιαίτερη τιμή που βρίσκομαι σ' αυτό εδώ το βήμα, βήμα πολιτισμού και παιδείας και καλούμαι να μοιραστώ μαζί σας το όραμά μου για το μέλλον. Ένα μέλλον που είναι η ιστορική απόληξη του κορυφαίου γεγονότος της νεότερης Ιστορίας, της Ελληνικής Επανάστασης, τη 200^η επέτειο της οποίας τιμούμε σήμερα. Από τότε, έχουν αλλάξει ριζικά οι κοινωνικές και γεωπολιτικές συνθήκες, η άσκηση ένθερμου πατριωτισμού αποτελεί πλέον παρελθόν, το έμπρακτο ενδιαφέρον για την προκοπή της χώρας, όμως, παραμένει επιδίωξη και πρόκληση, το οποίο μπορεί να μορφοποιηθεί ποικιλότροπα.

Ο σύγχρονος πατριωτισμός δεν μπορεί παρά να στηρίζεται στην επιδίωξη αρμονικής και ειρηνικής συμβίωσης με όλα τα έθνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Εξάλλου, αρμονική συμβίωση σημαίνει αναγνώριση και προστασία των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων, ανεξαρτήτως φυλής, θρησκευματος και ιδεολογίας. Η κοινή προσπάθεια προς το μέλλον δεν χωρά διακρίσεις και κοινωνικούς αποκλεισμούς παρά μόνο απαράβατη κοινωνική δικαιοσύνη, ανεκτικότητα και σεβασμό. Στο πλαίσιο των δικαιωμάτων αυτών προτάσσεται η ελευθερία λόγου και δράσης, χωρίς να θίγονται οι προσωπικές επιλογές των ανθρώπων.

Η αγάπη προς την πατρίδα δεν σταματά εκεί· περιλαμβάνει την ενεργή συμμετοχή στις κοινωνικοπολιτικές διεργασίες και όχι την αδράνεια, αφορά την υποταγή του «εγώ» στο όνομα του «εμείς», ώστε μέσα από την κοινή καταβολή κόπου το αποτέλεσμα να δικαιώσει όλους και να αναμορφωθεί η κοινωνία. Ειδικότερα, η ένταξη σε εθελοντικές δράσεις, η συνεργασία πολιτών και τοπικών

⁸ Η διατύπωση του θέματος ακολουθεί το πρότυπο του ΙΕΠ, όπως έχει δοθεί σε όλες τις οδηγίες (Νοέμβριος '19, Ιανουάριος και Οκτώβριος '20)

⁹ Η ανάπτυξη είναι ενδεικτική και δίνεται για αξιοποίηση στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης. Οι μαθητές αναμένεται να γράψουν κάποια από τα παραπάνω επιχειρήματα προσαρμόζοντάς τα στο επικοινωνιακό πλαίσιο και στο όριο των λέξεων που τίθεται.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Nλ3Γ(α)**

φορέων στο πλαίσιο της άμεσης ανταπόκρισης στα προβλήματα ενός τόπου, απαιτούν κοινωνική συνείδηση, αλτρουισμό και υπεύθυνη στάση. Επιπρόσθετα, πατριωτισμός σημαίνει να υπηρετεί κανείς με τιμιότητα και ανιδιοτέλεια τους συνανθρώπους του μέσα από τις διάφορες κρατικές θέσεις, χωρίς να διολισθαίνει στην κατάχρηση εξουσίας και στην εξυπηρέτηση ιδιοτελών συμφερόντων.

Τέλος, ο σύγχρονος πατριωτισμός αφορά και την προκοπή. Μέσω της οικονομικής και τεχνοεπιστημονικής συνεργασίας με άλλους λαούς, θα απαντηθούν οι οικουμενικές προκλήσεις και θα διασφαλιστεί η ανάπτυξη. Η υιοθέτηση οικολογικής συνείδησης και η εφαρμογή της πράσινης επιχειρηματικότητας δεν αποτελεί μόνο εκδήλωση της οικολογικής ευαισθησίας μας αλλά την πλέον γνήσια έκφραση πατριωτισμού, γιατί διασφαλίζεται η επιβίωσή του πλανήτη και μαζί του το μέλλον και η ευημερία μας.

Κλείνοντας, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για το ενδιαφέρον που δείξατε σε όσα θεωρώ ότι απαιτούνται για τη συλλογική μας πρόοδο. Θέλω να επισημάνω ότι δεν πρέπει να τα λάβετε ως ευχολόγιο, αλλά ως προϋπόθεση για την παρουσία μας και στο μέλλον, γιατί στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία, παράλληλα με τη συνεργασία των λαών υπάρχει και ο αμείλικτος ανταγωνισμός που δυσχεραίνει τη ζωή των ουραγών.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

(403 λέξεις)

Επιπρόσθετα επιχειρήματα:

Πατριωτισμός είναι:

Ο αγώνας για τη διατήρηση της πνευματικής κληρονομιάς και η ανανέωση της τέχνης και της πολιτιστικής ζωής.

Η έμπρακτη αλληλεγγύη προς λαούς που υποφέρουν από πόλεμο και αυταρχικά καθεστώτα με ανθρωπιστική βοήθεια και υποδοχή των κατατρεγμένων.

Η πνευματική θωράκιση των ανθρώπων και ειδικά της νέας γενιάς, ώστε, απαλλαγμένη από προκαταλήψεις, στερεότυπα και αναχρονισμούς, να ενδοσκοπήσει στο ιστορικό παρελθόν και να εντοπίσει λάθη και παραλείψεις, που δεν θα πρέπει να επαναληφθούν στο μέλλον.